

A „különleges küldetés” titkos volt

„Az áttelepítés végrehajtásának irányítására és ellenőrzésére a belügyminiszter miniszteri biztosokat küldhet ki... A miniszteri biztosnak az áttelepítéssel kapcsolatosan kiadott rendelkezéseit minden közigazgatási hatóság és hivatal köteles haladéktalanul végrehajtani...

A miniszteri biztos rendelkezik a végrehajtásnál szükséges karhatalommal...”*

A rendelet értelmében a kitelepítés lebonyolítására 1946 elején, Budaörsön is megjelent a karhatalom. Mégpedig egy rendőrzászlóalj, amelynek tagja volt id. Maczucza János, akkori rendőrírnok is. Így emlékezik az eseményekre:

— Én 1940-től századírnok voltam a

*12 330/1945. M. E. sz. rendelet a magyarországi német lakosságnak Németországba való áttelepítéséről

hadseregben, majd amikor 1943-ban le-szereltem, jelentkeztem a rendőrség kö-telékébe. Egy rendelet ugyanis kimond-ta: azok a harmadéves katonák, akik fél-évet a fronton töltöttek, jelentkezhetnek a BM rendőrség szolgálatába. Persze a jelentkezőket a nagyszülőikig visszame-nőleg leigazolták. Én megfelelttem az el-

(Folytatás a 10. oldalon)

A „különleges küldetés” titkos volt

(Folytatás az 1. oldalról)

várásoknak. Tehát rendőrnek voltam, amikor 1945 végén, egy előzetes válogatás után kivezényeltek minket a Keleti pályaudvarra.

Milyen szempontok alapján válogatták ki a rendőrzászlóalj tagjait, és mit mondtak, milyen feladatot kaptak?

► Olyan embereket szedtek össze, akiknek előzőleg semmiféle büntetése, fegyelmeje nem volt. Tiszta erkölcs és életmód — ezt várták el. Én akkor Budapesten laktam. A csoportunk „különleges feladattal” volt megbízva, de hogy mi lesz ez, nem tudtuk, nem tájékoztattak minket. Budaörsre vagonokkal vittek ki, azokkal, amelyekkel később a kitelepítetteket elszállították Németországba. Örsön aztán kiraktak minket az állomáson, és elvittek a szálláshelyünkre. Én itt, a Szép utcában laktam, szemben a későbbi feleségem szüleinek a házával. A kitelepítésről az első napokban semmit nem hallottunk, pedig én a kormánybiztos, dr. Gönczi János mellett dolgoztam. Később aztán megismertük a „különleges feladatot”, ekkor már több helyi lakos keresett meg engem is, segítsek abban, hogy találkozhasson a kormánybiztossal a mentesítés végett.

Az első kitelepítés január 13-án éjjel rajtaütésszerűen történt — veszi át a szót a feleség. — A Petőfi és a Kisfaludy utcánál kezdték, ott, ahol a Francz nagymama is lakott. Varrónő voltam. Mivel voltak sváb lányok, akik akkor már kezdték levetni a népviseletet — szétbontották a bő szoknyákat, hozták hozzám, amiből kiskosztümöt és egyéb ruhákat készítettem — ilyen varrnivaló anyagok voltak nálunk. 13-án éjjel erősen zörögtek az ablakunkon. Megrémültünk. Az egyik nálam varrató lány volt a Petőfi utcából egy rendőr kíséretében: Erzsi gyorsan add ide az anyagainkat, mert nekünk el kell mennünk. Hová mentek? — kérdeztem, de a rendőr sürgette. Reggel megtudtuk, hogy kivitték őket az állomásra és bevagonírozták. Alig tudtak valamit összeszedni a batyuba. Egy barátnőmmel kimentünk a pályaudvarra, megnézni, mi történik velük. A Grósz Kati anyja meg is kért minket, hogy szedjük össze pár holmit

(ruhát, cipőt) és vigyük ki utánuk. A későbbi csoportoknak már volt idejük összeszepakolni némi zsírt, lisztet, volt aki varrógépet, kézi kötőgépet vitt magával, úgy tudom, akkor már nem ellenőrizték őket.

Kik kísérték ki Németországba az első kitelepítetteket?

► Rendőrök, de az első budaörsi csoportot Nyíri Tamás, az akkori káplán (ma a teológia professzora) is elkísérte, aki kiment, hogy megnézzék, milyen körülmények közé viszik az itthoniakat. Erről aztán tájékoztatta az itthoniakat. Minket — folytatja Maczucza úr — január végén áthelyeztek Biára, ugyancsak hasonló feladatokkal. Engem Andrez Mihály, az ottani pékmester házában szállásoltak el, akinek igen jómódú ember lévén (az etyeki polgármester lányát vette feleségül, gazdag hozományral), szép portája volt. Ezt a portát már valaki kinézte magának, ezért őket is ki akarták telepíteni. Mondja nekem a Matyi bácsi: beszélj már a kormánybiztossal, hogy itt maradhassak. Persze, mi csak tippet adhattunk, hogy hogyan próbáljon mentesítést kérni, hiszen a mentesítő bizottság döntött az ügyben.

Azzal vádolták meg, hogy a háza építéséhez az építőanyagokat a Szovjetunióból (ott volt frontkatona) lopta össze. Ez ostoba, nevetséges rágalom volt, de akkor ennek a hitelességét senki nem vizsgálta. Matyi bácsi azonban nem hagyta magát: fotókat hozott, amelyeken a felesége és a gyerekek voltak lefényképezve az építőanyag-kupacok előtt. S ez a fotó jóval a háború előtt készült. Így aztán nehezen, de megkapta a mentesítést. De másoknak is sikerült megmenekülniük, legalábbis az első kitelepítéstől: például a Frankéknak is segítettünk, de később, amikor mi eljöttünk, mégis elvitték őket. Amikor rájöttek, hogy több családot visszatartottunk, vagyis tanácsokkal láttunk el, leváltották a rendőrpáncsnokot. A helyére kinevezett új páncsnok, aki állítólag színész volt eredetileg, igen kegyetlen ember hírében állt.

Mi történt a kitelepítettek vagyonával?

► A leltározó bizottság felleltározta az otmaradt javakat. Ez a lista valószínűleg a községházára került. Itt kellett az igényeket is bejelenteni, tehát, ha valaki földet, házat akart kapni, ezekből az itthagyt javakból, beadta a kérelmét. Ezeknek a kérelmeknek a jogszerűségét a Fővárosi Földbirtokrendező Bizottság helyben megvizsgálta és jóváhagyta.

Kik igényeltek az ittmaradt házakból, földekből?

► Voltak helyiek, de nagy részben Budaestről jöttek, sőt Erdélyből is. Voltak, akik partizán érdemeikre való tekintettel jutottak hozzá a földhöz, a házhoz. Nagy részük azonban nem maradt itt sokáig, egy idő múlva inkább eladta az ingyen kapott portát, szőlőt. Az egykor takaros Budaörs — a helyi svábok ugyanis rendben tartották a községet, például murvát hoztak le a hegyekből az utak rendezésére —, szörnyű állapotba került. A rendezett utcácskák, fehérre meszelt házak feldúlva, kifosztva álltak. Volt olyan ház, nem is olyan messze tőlünk, amelyhez az otlakók még a hatvanas években sem nyúltak hozzá, pedig már hullott róla a vakolat.

Több településre is kivezényelték a zászlóaljat. Meddig tartott a „különleges küldetés”?

► Budaörs után mint már mondtam, január végén Biára kerültünk, előtte Törökbálintra, Budakeszire, majd Batacsék, Etyek és a Pest környéki sváblakta települések mindegyikébe. 1946 augusztusában jöttem vissza. 1947 Úrnapikor jegyeztem el Erzsikét, és októberben megesküdtünk. A rendőrségtől 1953-ban szereltem le.

Tehát Ön, aki magyar volt, ráadásul bizalmi állásban, sváb lányt vett el. Nem volt ez veszélyes ilyen németellenes időszakban?

► Veszélyes nem volt, csak szokatlan. Többen meg is kérdezték, hogy átgondoltam-e? Később azonban egyre gyakoribbá vált a vegyes házasság.

SZILÁGYI ETA